

Народнай
хонтурюол
страницата

Дьон-сэргэ кырабы харабынан

БЫҔЫЛҔЫ үөрэх дьылыгар народнай хонтурюолдары үөрэтин «Грамматика» кинизиринан байылырын группанаадаас мунньахтарыны ытытары уонна ону ырытын, санааны, оныгы астааны кылаарлыбыттар. Үөрөх бу формата көдүүстээгин көрдөрдө. Бастаанан ытытылыбыт «Мугудай» (председатель «Сенаторов И. И.» Боду-гурдаабы (Дидасва А. Т.) народнай хонтурюол группаларыгар үчүгэй, биһирөөр өрүттэри таһынан үстүрээ баар итэстэр сийлини ырытыллылар. Олорго тохтуовун.

Бастаан, мунньагы бэлэмнэһин. Маныаха группалар иккилини боппуруоһу көрдүлэр. Кэрэхсэбиллээдэ дьон, сыллаагы нэскиллээх быданнаа кылаарлыбыт уонна (буолан баран хонтурюолдуур үлэ сүрүн хайыскаларынан ирдэнэр) бородууксууа хаачыстыбатын, кыстыкка тэрээһинин, туолуу хонтурюолун боппуруостара көрүлүнүлэр. Итинэн күнээри, санаабычча боппуруостары эридьиэстээһин таһаарыллыбата. Мунньахтар итэриэстөөхтүн, дьон санаатын түмөн ытытыллылар. Оттон Боду-гурдаабы группана, комитет сүбэлээһининэн, дүүстэс гражданныр көмө хаһаайыстыбаларын сайыннарыу туһунан туруоран, сүрүннүүр хайыскалары быһаарда.

Иккиннин, мунньахтары ытыты. Райпотаагы группана мунньага ордук тэрээһиннээх буолла. Ол боппуруоһу элбэх иһин бэлэмнээбиттэн. Хас бэрэбиэркэ ахсын комиссиялар тэриллэн үлэлээтилэр. Олорго атын обществонай тэрилтэлэр предста-

ителлэр, специалисттар бааллар. Салайааччыларынан группана чилиэннэрэ биһирэммиттэр. Ошон ытытылыбыт итэстэр, аадырыстаммыт критикалар итэстиилээхтэр уонна чопчулар. Олору тэнэ онто-хуллубут ыспыраапкалар сүһүнүлэринэн комиссиялар итэстэри туоратарга сүбэлээһиннэрэ, этиэлэрэ онгохуллубуттар.

Болугурдаагы группана кыстык хаамытын уонна

ма, сельсовет исполкома кэллим былааннара суохтар. Ошон даһаны мунаах боппуруоска совхоз директора Чичигинаров В. П., сельсовет исполкомун председатели Попов Г. Г., отделение управлющая Ефимов А. П., эргини советуопкага үлэһитэ Ноев Д. И. кыстыгыттарга дьыала үгүс өттүн чуолкайдьырга көмөлөстө. Былааннаан үлэһиттэр сүрүн хайыскалары быһаарда.

лымыртар соруудахтаата.

Мунньахтар ырытыкка группана чилиэннэри аадырыстарыгар элбэх критика онгодулуна. Ол курдук боппуруостары дүүллээһингэ сорохтор активнайдык кытыбытылар, мунньахха көрөөччүлэр эрэ буоллулар. Оттон үгүс түгөннөргө киилэр этиллэр, санаалара хайан да наадалар, ыһаһынаналлар этэ эбээт. Холобур, райпотаагы группана үлэһиттэр үгүсүлэри дүүллээһиннэригэр ыһытылларга боппуруоһу бэлэмнээбит, дьон буолбакка, председатели эрэ эппиэттэстэ. Чилиэттар көпсөһүннэн эмнэ туттунулар. Ошон бу үгүстөрү долгутар, мөккүрдээх боппуруос хайдах эрэ председатель Ксенофонтов И. И. дьыала-тын, итэриэһин эрэ курдук көһүлэ. Иккиннин, Болугурдаагы группана управлющая быһаарыта анаан группана иһингэр буолбакка, мистэттэн итэтилинэ, ошон көнөрү тыл эһитин курдук таһыста. Ол да иһин быһаары биһирэт дьон эппиэтинэни толору өйдө-бөтүлэр. Эппиэттэр да ону тэнэ урдунан, дьыала туругун эридьиэстээһиннэн мугурдана. Дьыга, туһааннаах иһин ыһытылыбыт итэстэри туоратарга чопчу туту оңоруохтаага итиллээхтээх. Ыһага, тус эппиэтинэс уолсай үлэһит кулуттан суохтаах. Бу өттө группаларга кыаллыбата. Түмүктээп эттэххэ группана мунньахтарыны сыйаллары ситиһилэр, иһин чилиэттэригэр активнай кытылыларыттан тутулуктаах.

С. СМЕРНИКОВА,
НХОК инспектора.

Ньирэйдэри
саһаараллар

Народнай хонтурюол комитетта ОАИХ советны специалисттарын кытары холбоһуктаах бэрэбиэркэ-тэ «Мугудай» совхоз Маралайытаагы отделение-тыгар сага торуову учуоттаһытыга булкуур таһаарыллары арыйда. Ол курдук, тохсунуу 28 күнүгэр совхоз ОАИХ-ба отделение урдунан үүнэринэн 25 ынах төрө-тө, олүү суох дьон отчуоттаабыт. Дьыгар ити кун Лыбынтаха уонна Уу Олустааха 47 төрө-бүт ынах, 43 ньирей баар, 4 ньирей өлбүтэ чуолкайдьыта. Кэһини, олунуу 5 күнүгэр, отчуотна даһаны баара-суо-ба 38 (тохсунуу 28 кү-нүгэр баардаагар арыйах) ынах төрөтө дьон көр-дөрбүттэр. Бэрэбиэркэ кэһиниэри күнүгэр тө-рөөбүттэр хаһан тийи-н учуоттаһахтары ким да буолбат.

Государственной статисти-ка оройуоннаагы ин-спектуратын олунуу 1 күнүгэр туругу көрдө-рөр бюджетныгар совхоз-ка, ол иһингэр отделение-га, биһир да ньирей өлбө-түн курдук бэлэмнэ-мит. Бэрэбиэркэни ыһы-тыт дьон государственнай отчуоту итиник булкууу сага торуову иһиннэн олоһуу сабар сыйлаах оңолулар дьон, түмү-түүлэр. Учуту-отчуоту-наһы сорууан булкууу чахчылар маныа былы-рын эмнэ тахсыталаа-бытара.

Народнай хонтурюол оройуоннаагы комитетта бэрэбиэркэ түмүктээһин-гэр олоһуран совхоз ди-ректора Сергеев С. И. сага торуох учуотун тур-гэниик бэрэбэктири хааччылар соруудахта-та. Ол туолууга бас-такы квартал бүтүүтүгэр хонтурюоллаһыага, учуот комитет түбэлтэтигэр бу-руйдаахтар кытаанах сэм-мэ тардыллыахтара.

Е. НИКОНОВА,
ОАИХ племенной үлэ-тэ отделение сүрүннүүр зоотехника.

ыһыстыбын эрэнэ, — дьон. Үгүс сылыгар бар-да маһаһын ситэраллы-тэбэ. Хата сайын сылыг үө-рэ өңүрүк куйааска бу-дһиэни булан абырһа. Олорор барахсаггар да хаалсыбытылар. «Түг-дөбө-дөбө сасына сон-нуур сагалара сайыгыт иһаһалери аймыр.

Оттон туталчы дьон үгүсүтэхтэрэ суох да омуна суох үгүс сылы-гар барда.

Синюкка: маһаһын уопсай иһтүүтэ.

П. ОКОНЕШНИКОВ,
НХОК штаты таһынан инспектора.

Көдүүстээбин көрдөрдө

Группалар мунньахтарыттан санаалар

тэрээһинин көрөр мунньа-вар отделение управлю-щая Ефимов А. П. бы-һаарытын иһиттэ уонна үлэ сага ыһымаһарын олохтоһууна, фермаларга механизацияны киллэрин-гэ кимээһиннээх үлэ ы-тытылыбатын, үгүс го-сударство туттарыга аас-пыт сыл кирбиэлэрэ ыраа-дьынан ситиһиллээхтэ-рин, иһэ сүөһүнү кытта кэскиллээх үлэ суорун, сага төрөххэ бэлэм мо-лтоһун бэлэттээн ыһы-тыттылар. Дьыала туругун бэрэбиэркэлээһингэ фер-маларынан дьон анаан үлэлээбиттэр. Ол көмгэ кинилэр иһилэринэн Кы-стык Кутта корсунугар то-субут өһүнү туттарыга, муостатын сагардыга үлэ ытытылыбыт, биһир-дөөһүн ыһытылыбыттарга моһох туруутуах сүөһүн арааран көрөргө, ветери-нарнай көмөнү күһүрдэр-гэ сүбөлөһүт. Маныа кө-мө хаһаайыстыба туруга эмнэ дүүллээһиннэ. Бу үлэ эмнэ атыттарга кур-дук, сүрүннээ иһик, сов-хоз дирекцията, профко-

Дьыга, бүтүнү бела-һыннаа, кырдык, мо-лтох. Мистэтэ мөһирөн олох кырааһа, оттуур хо-дубалар ыраахтар, гра-даннырга оттоон ыларга, эдэр ыаллары сүөһүлэ-рингэ чөлчөтүннээх өгө-лөр туһанылыбыттар. Он-нуки да буолан, 1120 иһи-лээх бөһүөлэһкэ хас иһик-сүөһү иһитиммэт. Кэ-тэххэ ыһынык сүөһү 124 эрэ, 102 сылыг, 29 си-бининээ, арыйах куурусса бааллар. Итиһир учуот-таан, группана мунньага 6 пуунаах уураагы ыһы-наа чуолан, гражданныр көмө хаһаайыстыбалары сайыннарыга совхоз ди-рекцията, сельсовет испол-кома быһылыгыттан про-грамма өһөнот үлэһитлэ-ригэр этилинэ.

Группалар ыһынар уу-раахтара, дьылылар ССРС-ка народнай хонтурюол туһунан сокуонга олоһуруохтаах. Народнай хонтурюол группалара эбэһиэстиир, үрдүнү та-рияттарга этии киллэрэр, наада буолууна, үлэ-

раах үгүс пуунаага толо-руллубутахтары ыһа-турар, дьыала комитет-тин, боппуруоһу бырабы-лыһына хаттаан көрөрү-гөр уонна иһикс боппу-руоска, үлэһиттэр үгүс-лэригэр иһикс мунньа-ха да этилэригэр олоһу-ран, сельсовет исполкома фондот бородуукталары атылаһытыга талону олохтуур боппуруоһу үө-рэтэ көрөрүгэр этилэ-ри киллэрэ. Болугурдаа-гы группана, этилибитин курдук, отделение управ-лющаяйтар дисципли-нарнай мизэни тутуна, көмө хаһаайыстыбаны сайыннарыга гражданныр сүөһүлээһин боппуруоһун быһаарга, эдэр ыаллар-га чаһытыллыр өһөр-гө совхоз дирекциятыгар, сельсовет исполкомугар этилэр өһөрдө. Группана туһааннаах уураах ту-луутун хонтурюолун на-роднай хонтурюол группаны председатели Ефимов М. М. сүктэрдэ уонна ту-луутун туһунан 1988 с. ахсынныга информация-

ларынга уонна ыһылыбыт итэстэри туоратыга дьаһаллар бэлэттэһилэр дьон этилэригэр болдо-мторо ыһа.

Чуолан, оройуоннаагы агропромышленнай холбо-һук кэтэх хаһаайыстыба-га (сүөһү дордохой аһы-лыгы, бөлэмнэр уопсай көмөһиттэн 15 бырыһы-аны атылаһаһыны, нэһи-лиһингэ сүөһүтүн иһу-сственнай сизмэлээһин уо-нна ветеринарий хааччы-лыны быһаарыан толо-рууну, олбуор иһинээк тутууну ыһага көмөлө-һүүнү, хоһуна сирдэригэр арендаһаһыны, кэтэх сүө-һүтэ мөһирэни кэһитин-ни, пэһиллээһингэ 150 ньирей, 80 кулуну уонна 40 чооскуну атылаһаһы-ны көрүнү. Кэтэх хаһа-айыстыбаларын сүөһүнү уонна үгүс атылаһыга контрактация дуоһаарда-ра түһэриһиллэр.

Райпотребсоюз 1988 сылга комбикормга са-йаһыттын улаатыннаарда. Нэһилээһингэ 10 тыһ. чопуусуһа, 100 чооску-ну атылаһаһыны хааччы-лар дьаһаллар ырыты-ла, онгохулунулар, аһы-уолу атылаһаһыны улаа-тыһаар дьаһаллар ыры-тыга сыйдаһаллар, ону-ха хардары атыныгэ тэ-риһингэ сэдэх таһаардар фондолара муньулунна.

Булчуттар уонна балык-сыттар обществаларын бы-рабылаһына таһаар дуоһаардаһаан бултаһы-на көрдөбүтү күһүрдүү-нү, сельсоветтарга, пред-приятеларга уонна ха-һаайыстыбаларга балык бултаһын уонна сого-туопкалаһын былаанна-рыг тириһин бэрэ-дэһтээһини көрүлэр.

А. ФИЛИПОВ,
народнай хонтурюол оройуоннаагы комите-ты председатели.

Кэтэх уонна көмө
хаһаайыстыбаларга

Ыаллар ордорунер эт-терин уонна үгүстэри со-дотуопкалаһыныан, булта-һыны уонна балытаһы-ныгэ тэриһинэн оройу-онга агропромышлен-най холбоһук, потреби-тельскай союз иһиннэ булчуттар уонна балык-сыттар обществалар дьа-рыктаһаллар. Ити үлэ-лэр ситиһиннээхтик бэрэ-рыгар төрүтү уураар сыла-һыан совхозтар, быһы-гы кыстыкка аһылыгынан обществонай сүөһү адыс чычырбыттык хааччылы-бытын үрдүнэн, кэтэх сүө-һүтэ 4 тыһ. тонна оту биһирдэр, райпотребсоюз 970 тонна комбикорму атылаһа. Куһун, от хо-муура үмүрүүүтүн сара-на, рабочаадыр уонна пен-сионердар оттоммоһо хаалбыт уонна ыраах сирдэригэр бэйэлэрин сүө-һүлэригэр оттоон ыһаһа-рыгар негүлээһинтэ.

Ити хардата ырааһы-нан астынарбат. Ыаллар аспыт сылга 3300 ынах сүөһүнү өлөрөн 450 тон-на, 1000 убайаны уонна сайыннэһин өлөрөн 140 тонна эти ылытытара. Итинтэн совхозтарга уо-нна райпотребсоюзта баа-ра-суога 302 тонна аты-лаһа. Ол хонтурюолунай сымпарара 132 тоннаан тийбэт. Угүс пэһиллэ-нээһин атылаһаһы 392 эрэ тоннага тийдэ, ол былааннаһытааһаар 51 тоннаан адыһах. Эти уонна үгүс атылаһаһы улахан мезэһинэн агро-промышленнай холбоһук уонна райпотребсоюзта икки ардыларыгар сөһө-һүү суога буола. Ити

совхозтары кытары дуо-һаардар кэһиллэһилэ-ригэр иһирдэр. Кырды-гынан көрдөрөр наадаһаан эти, үгүс уонна балыгы содотуопкалаһыныга рай-потребсоюзта аспыт сылга үгүсүдүк үлэлэ-битин бэлэттэр сирдээх. Кини содотуопка былаан-нарын эһэ 140 быры-һыан, үгүс 102,3 быры-һыан, балыкка 129 бы-рыһыан толортообута. Си-бинингэ иһир көмө ха-һаайыстыбага аан бастаан барыстаахтык үлэлээтэ.

Аспыт күһүн оройуон-га кэтэх сүөһү тосту адыһытылыбыт дьыкын-нэртөт буолуон сатамат. 1988 сыл тохсунуу 1 кү-нүгэр ыалларга 6158 ынах сүөһү, 1277 сылыг иһиллэн турура. Ити аспыт сыл туһааннаах кэһинээһинтэ 1370 ынах сүөһүн, 217 сыл-гынан адыһах. Сиби-нингэ ахсаана ончууан хаалта.

Ити аата Ас-уол про-грамманын туруорулу-бут сорууттары ситиһи-лээхтик толорор туһугар нэһилээһингэ сүөһүлэ-рингэ, предприятелар, тэрияттар көмө хаһа-айыстыбалары тэриһилэ-ригэр үлэни тосту кү-һүрдэр наада. Бу өттү-нэн, аспыт сылга рай-потребсоюзта нэһиллэ-һингэ 2,1 тыһ. чопуус-саны, 120 чооскуну атылаһаһыны аахсы-таха, үлэ ытытылыбата. Совхозтар нэһиллээһин сүөһүнү, чооскуну уонна көтөрү атылаһаһыны тэ-риһэһиллэр. Ити нэһи-лэр «Мундааһы» уонна «Мугудай» совхоз-

тар территорияларыгар олоһор ыаллар 20—50 бырыһыаннара сүөһүтэ, сылыта, сибиһингэ сүөх. Сибиһингэ иһир райпотребсоюзтан, 13 №-дээх профтехучилищтан, сылыг иһир лесхозтан ураты предприятелар уонна тэрияттар көмө хаһаайыстыбаны тэри-мнээ олоһоллор.

Булчуттар уонна ба-лыксыттар обществадара Ас-уол программанын олоххо киллэрингэ ээ-дэх үлэһит олоһор. Рай-потребсоюзта кытары дуо-һаарынан биһирдэр та-һаар бултаһын лицен-зиялара көдүүтү ситэ биһирдэттэр. Общество ба-лыгы бултаһыны тэри-йэр көдүүтэһиннэ сүөх.

Народнай хонтурюол оройуоннаагы комитетта ССКП КН уонна ССРС Министрарына Советын совхозтар рабочаадырын, тыа сирин нэһиллээһин-тин бүтүнүтүн кэтэх хаһаайыстыбаларын уо-нна предприятелар көмө хаһаайыстыбаларын са-йаһыныга туһаайылы-быт уураахтары олоххо киллэрингэ агропромыш-леннай холбоһук (кыла-быай зоотехник Яковлев С. И., содотуопка ин-спектор Кириллин М. И.), райпотребсоюз бырабы-лаһынага (председатели содотуопкага солбуһаа-чы Ерылова Л. А.), бул-чуттар уонна балыксыт-тар обществаларын быра-былаһынага (председа-тели Ноев В. К.) улахан көтүүтүлэри таһаарыттар-ын ыһа итиннэ кэһи-лэр оройуонга Ас-уол программанын олоххо кил-

ТЕХНИКА — САНАТЫ СЫЛЫ

[illegible]

УРА, ПРАВАЯ И ЦЕЛЕНА

1. **Техническое задание** на разработку программы.
 2. **Анализ требований** к программе.
 3. **Проектирование** структуры программы.
 4. **Написание кода** программы.
 5. **Тестирование** программы.
 6. **Документирование** программы.
 7. **Подготовка** программы к выпуску.
 8. **Выпуск** программы.

Chapman
Temple

[illegible]

A. ГАЛПИНОВ,
опекающий инспектор, по

1968 сылтаах 100-
табылганга не сыһы-
лаах 3 табылганга
баам олоһунан
хараһан табылганга
агаар 1982 сылтаа 10-
сүбүлгөнөө не сыһы-
лаах баамга алаһаах-
хараһаа сой.
Баамга табылганга,
бы доһтох хараһаа баа-
кара табылганга
Серебряк олоһунанга
оһоһоһаа

Хапнайка
сүбэ

Хаммаишан «Аууа»
 сохот бототара даста-
 таши. Кинатога но-
 ватор саттар кьон ин-
 нис сыйа хастарын-
 ит. Бу хаммаиш бот-
 тар Чомаров 48 кт.
 Виктор Чомаров 57 кт.
 30 м катар пьедестал-
 «Му»
 гулар сохот хаммаиша
 нис ботта кинато-
 тарлар даре бот
 тар ботарын. Хел-
 ит ботарын. Бу катар
 сохот хаммаиша гьит.
 Бу хаммаиш аниш но-
 музаттар сохот мавста

11. *Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud.

[illegible]

КВВОН СЫБАРЫЙБАТА

[illegible]